

Piešťanská abeceda

Financované z dotácie mesta Piešťany

AUTORSKÝ KOLEKTÍV :

*žiaci krúžku Priateľov detskej knihy
pod vedením Mgr. Anny Jánoškovej*

ADRESA :

*Základná škola F. E. Scherera
E. F. Scherera 40
921 01 Piešťany*

September 2006

PIEŠŤANSKÁ ABECEDA

alebo PIEŠŤANY OD PRAVEKU PO DNEŠOK

vznikala počas hodín krúžku Priateľov detskej knihy, v období dvoch rokov. Žiaci pomocou internetu, čítania regionálnych periodík, ako Revue Piešťany, Piešťanský týždeň, návštevy mestskej knižnice a balneologického múzea vyhl'adávali významné osobnosti, významné momenty v dejinách nášho mesta od jeho vzniku až po súčasnosť. Študovali dostupné materiály o osobách, ktoré tu žili, prechádzali naším mestom, alebo sa tu liečili. Zamerali sme sa i na športové úspechy našich rodákov, ktoré dosiahli

medzinárodný význam, jednalo sa i o bývalých žiakov našej školy.

Chceli sme tak zviditeľniť naše mesto, zvlášť po vstupe do Európskej únie, pomocou prínosu žiakov.

Popri študovaní rôznych materiálov sme sa toho veľa nového naučili o našej histórii a sme tomu radi, lebo kto nepozná históriu vlasti, regiónu, mesta, ten nemôže poznať ani sám seba.

Priali by sme si, aby toto naše dielko aj Vám prinieslo veľa poučných informácií.

A ešte jedno želanie na záver :

Chceli by sme, aby naše mesto bolo znova také slávne a krásne, ako za čias Winterovcov, radi by sme aj my

*prežili tú nádhernú éru, čulý cestovný
ruch a veľa zábavy.*

*Prajeme Vám príjemné chvíle pri
čítaní našej abecedy!*

Autorský kolektív

„Piešťany sú krásne v tieni kolonád, preto sa tam vraciam stále rád.“

A

...Adam v škole nesedel, abecedu nevedel...

Takto sa začína básnička v prvéckej čítanke. Náš Adam, o ktorom je reč sa však v škole asi učil veľmi dobre, ved' patrí v našom meste medzi najvýznamnejšie osobnosti. O kom to hovoríme? Ak ste zvedaví, nájdite si písmenko T.

„AHOJ“- Centrum voľného času, v ktorom pracujú rôzne krúžky.

ALEXY JANKO - / 1894 - 1970/ - akademický maliar, ktorý žil určitý

čas v Piešť'anoch, začal zakladat' umeleckú kolóniu.

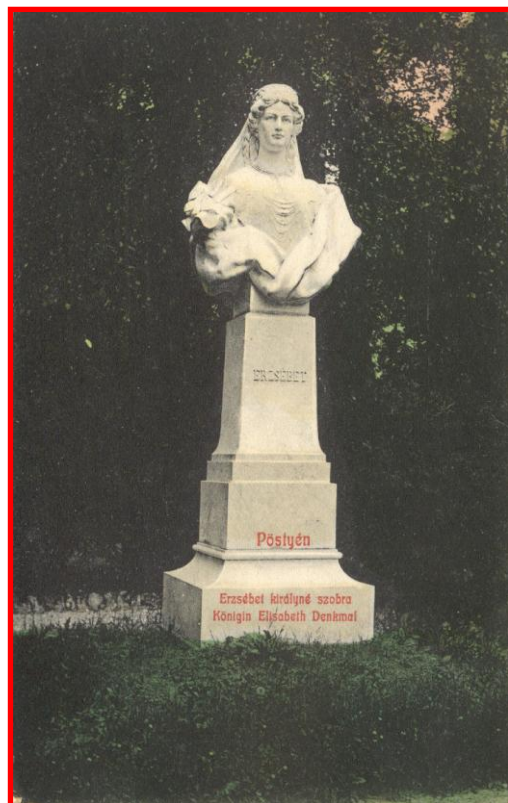
ALŽBETA - SISSI - cisárovná /1837

*- 1898/ , v r.1854
manželka rakúskeho
cisára a uhorského
kráľa Františka
Jozefa*

*Habsburgského
/1830 - 1916/,*

*- socha je
umiestnená vo*

*výklenku liečebného domu Irma a jej
autorom je Gyula Jankovics /1865 -
1932/.*

AMFITEÁTER - niekdajšia dominanta
kultúrneho a spoločenského života

*Piešť'an, nachádza sa v parku v blízkosti Domu umenia,
- patrí k zašlej sláve Piešť'an, jej „okrase“, ktorú do dnešných dní nikto neobnovil,
- fungovať začal v r. 1959.*

AMK - AUTOMOTKLUB - založený v r.1948.

ANDERLE VOJTECH - zakladateľ piešť'anského motorizmu a múzea historických vozidiel v Piešť'anoch,
- sleduje históriu nášho mesta, píše články do novín.

ANNA - liečebný dom, postavený v r. 1928 Antonom Kajlichom, pomenovaný po jeho manželke.

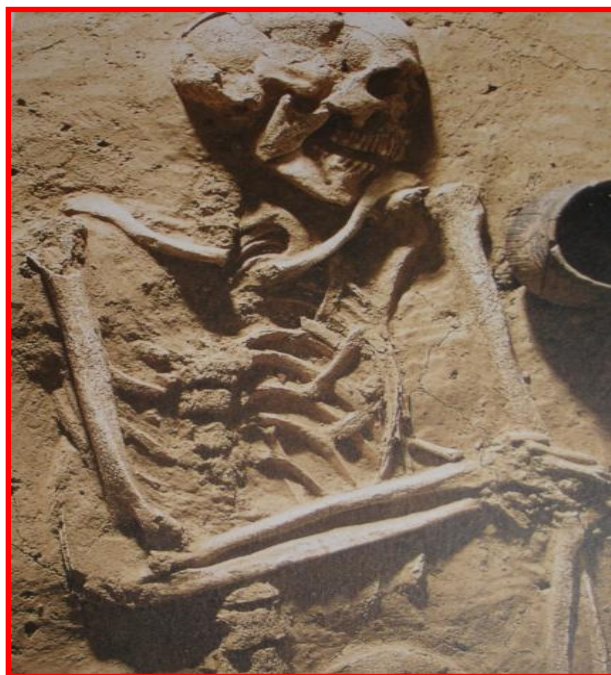
ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZISKÁ :

Veselé - opevnená osada zo staršej strednej doby bronzovej,

Vrbové - objav obydlia zničeného požiarom s množstvom nádob,

Banka a Piešťany - nálezy pokladov nástrojov, ozdôb a zbraní,

Ducové na Kostolci - Veľkomoravský veľmožský dvorec s rotundou

*a pohrebiskom zo strednej doby
bronzovej - 9.stor.n.l.,
Banka, Hubina, Kocurice, Krakovany,
Rakovice - žiarové pohrebiská.*

ARÉNA - letné divadlo / v miestach,
kde je dnes Kúpeľná dvorana/, dal
postaviť v r. 1865 majiteľ Piešťan
František Erdödy.

AUTOMOBIL - 1. v Piešťanoch
premával v r. 1905 a mal ho miestny
údenár a mäsiar, Gašpar Štefanka.

B

BABAČ LUKÁŠ - veslovanie, skifár,
- najúspešnejší športovec Piešťan
r.2003.

BACCHUS VILA - letohrádok pri
Piešťanoch, ktorý v r.1917 odkúpil
L. Winter od grófskej rodiny Dezasse
- Degenfeld,
- býval tu Ludwig van Beethoven, v r.
1801 - 1802,
- nachádza sa pod vrchom Havran nad
Piešťanmi.

BAČÍK LADISLAV - / 1933/ - plavec,
vodný pólista, tréner, pracovník
Československých štátnych kúpeľov,

- r.1952 bol na OH v Helsinkách / 10.miesto/, reprezentoval aj na OH v Melbourne,
- r.1957 - zaslúžilý majster športu,
- tréner žiakov základných škôl v rámci základného plaveckého výcviku.

BAHNO -

- má liečivé
- používa sa
- procedúra
- reumatické
- slúži na
- i celkové
- ktoré
- liečivým
- zápalové

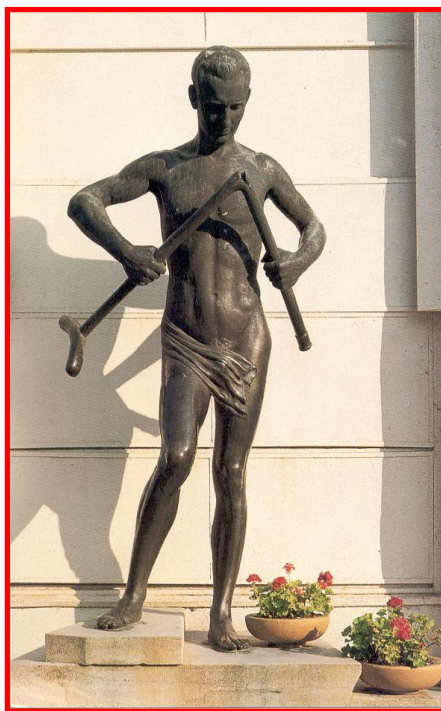
piešťanské,
účinky,
ako liečebná
na
ochorenia,
čiasťkové
zábaly,
svojím
účinkom na
ochorenia

nemajú obdobu v Európe a asi ani na celom svete.

BARLOLOLÁMAČ - *symbol nášho mesta,*

- ochranná známka pre prírodnú minerálnu vodu a bahenné výrobky,

- socha, ktorá je umiestnená pred priečelím

Kolonádového mosta, autorom je Robert Kühmayer,

- Ľudovít Winter potreboval vytvoriť takú značku kúpeľov, symbolu Piešťan, ktorá by bola výstižná bez slov. Jeho predstavu - motív človeka, ktorý odchádza z kúpeľov zdravý a nepotrebuje barly - splnil Artur Heyer, maliar, kreslič a ilustrátor.

BALNEOLOGICKÉ MÚZEUM - vzniklo v r.1933,

- múzeum s celoslovenskou pôsobnosťou pre oblasť balneológie, má zbierkovú i výstavnú časť, oboznamuje návštevníkov

s archeológiou regiónu Piešťan, s regionálnym národopisom, históriou mesta a dejinami kúpeľov a kúpeľníctva na Slovensku, má galerijné oddelenie, časť venovanú osobnosti generála Milana Rastislava Štefánika, je tu zbierka zachytávajúca vzťah Ludviga van Beethovena k Piešťanom, - v r. 1928 Imrich Winter sústredil do Piešťan nadšencov muzeálnej spoločnosti a pričínil sa o otvorenie múzea.

BALNEA GRAND - liečebný dom, postavený v r.1971, stavali ho + ostatné Balney Juhoslovania.

***BALNEA SPLENDID** - liečebný dom,
postavený v r. 1971.*

***BALNEA PALACE** - liečebný dom ,
postavený v r.1968.*

***BALNEA ESPLANADE** - postavený
v r.1980, liečebný dom na Kúpeľnom
ostrove.*

Balnea Esplanade

BANA - hrad - Piešťany patrili do jeho majetkovej sféry, ležal niekde v okolí Banky.

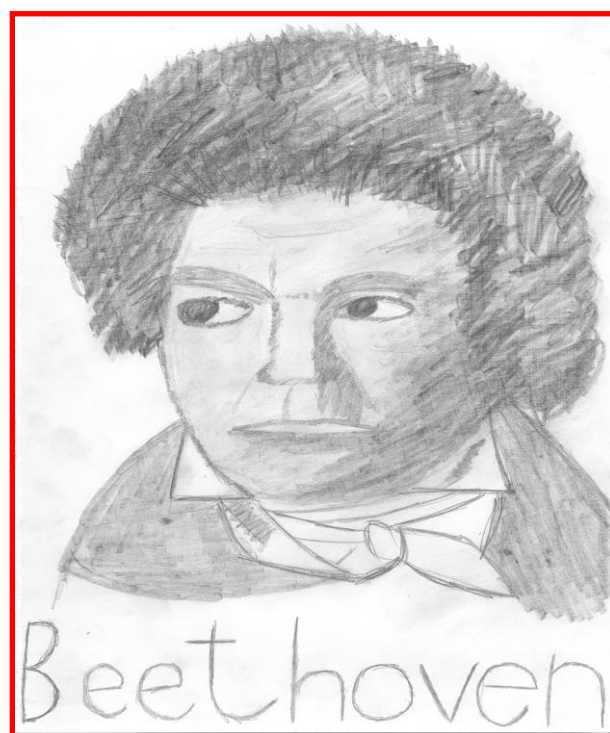
BANKA - susedná obec Piešťan,
- 1. písomná zmienka z r. 1348,
- v r. 1973 bola pričlenená k Piešťanom, ako miestna časť, samostatná od r. 1995,
- nachádzal sa tu hrad Bana,
- patrí do nej lesopark Červená veža a kúpalisko Slňava.

BANKY : **Sporiteľňa** - založená v Piešťanoch v r. 1886 a **Úverová banka** - v r. 1885,
- prvé banky na území Piešťan.

BARTOŠOVÁ MARIKA - športovkyňa
- tlak na lavičke, účastníčka
paralympiády.

BAŤA KAREL - 16.6.1931 bol
ubytovaný v Pro Patrii,
- obuvník zo Zlína.

**BEETHOVEN LUDWIG van /1770 -
1827/** - hudobný skladateľ,
- v Piešťanoch vytvoril sonátu -r.1801-
Mesačný svit, býval v Bacchus vile.

BELLUŠ EMIL - /1899 - 1979/ - Ing.
architekt, projektoval Poštový úrad
a Kolonádový most.

BERČĚNI IMRICH - majiteľ kúpeľov
v r. 1639.

BOROVCE - obec v blízkosti Piešťan,
- najstaršia písomná zbierka - r.1262,

- názvy obce : Borey, Bori, Bary,
Vágbori.

BOROVLENKA - folklórny súbor.

C

CENA SLOVENSKA - motocyklové preteky medzinárodného charakteru,
- 1.x boli v r. 1961.

CICUTTO REMO, Ing. - primátor,
prvý občan nášho mesta,
- krstný otec knižky, ktorú napísali
žiaci našej školy - ZŠ F.E.Scherera -
„Tajuplné príbehy z nášho mesta“.

CMUNT EDUARD, MUDr. - /1878 - 1967/ - európsky reumatológ, postavil pri Kolonádovom moste vilu - „Cmuntka“,
- kúpeľný lekár v r.1922.

COBURG FERDINAND - bulharský excár, bol ubytovaný v Piešťanoch v r. 1935.

CRATO von CRAFHEIM - lekár, ako prvý predpisoval liečivé bahno,
- lekár 3 cisárov z rodu Habsburgovcov - Ferdinanda I., Maximiliána II., Rudolfa II.

CSONTOS JURAJ, Ing. - bývalý primátor mesta.

COUNTRY LODENICA - hudobný festival country hudby, najnavštevovanejšia akcia, - koná sa v autokempingu , na konci prázdnin.

CORO LAUDAMUS - piešťanský spevácky zbor.

CERVANOVÁ L'UDMILA - tenistka, je v prvej svetovej stovke, pre TK Kúpele ako prvá Piešťanka získala medailu z majstrovstiev Európy /1993/.

Č

ČÁK MATÚŠ - feudál z Trenčína,
pred r. 1299 majiteľ Piešťan.

ČERTOVA PEC - leží 10 km od
Piešťan,

- je tu jaskyňa, v ktorej žili
„neandertálci“ v staršej dobe
kamennej.

ČERVENÁ VEŽA - lesopark, nazývaná
i Rádiový vršok,
v ktorom sa v minulosti nachádzala

*výletná reštaurácia,
-v r.1929 ju dal vybudovať Ľudovít
Winter,
- je tu jaskyňa s výskytom hliniek.*

D

DANKOVÁ MICHALA - piešťanská
nádejná plavkyňa,
- bývalá žiačka našej školy.

DELFIN - lodná kaviareň, ktorá
kotvila na Váhu,
- 12.3.1981 sa potopila.

„DE THERMIS“ a „DE BALNEIS“ - knihy, v ktorých sa spomínajú piešťanské kúpele a vyšli v 16.stor. v Benátkach.

DINKA IMRICH, MUDr. - 13.7.1922, ortopéd, pracoval v Pro Patrii, liečil funkčné choroby chrbtice, liečil mnohých prominentov.

DOMIN KAREL, Prof. RNDR. - /1882 - 1953/

- člen Piešťanskej muzeálnej spoločnosti,

- zaslúžil sa o botanicko - historický výskum Slovenska,

- autor publikácie Piešťanská květena /1931/,

- pomenovaná po ňom promenáda na Kúpeľnom ostrove,
- 24.7.1935 nainštalovali na jeho počesť 3 pamätné tabule v topol'ovej aleji na Kúpeľnom ostrove.

DOM UMENIA - stánok umenia a kultúry, leží pri Váhu.

DOMUM - účelové zariadenie v Piešťanoch na Bodone,
- poskytuje sociálne služby bezdomovcom, osamelým rodičom a mladým rodinám s deťmi.

DRAHOVCE - susedná obec,
- 1. písomná zmienka z r. 1246,
- názvy : Scepdras, Debret, Daraag, Drahocz, Drahowcze, Vágdebród.

DUBOVÁ - v minulosti DUBOVÉ,
- potok pretekajúci naším mestom.

DUBOVANY - susedná obec,
- 1. písomná zmienka z r. 1278,
- názvy : Losone, Duub, Dubowe,
Dubowan, Horné Dubowany,
Felsődubovány, Horné a Dolné
Dubovany.

DUCOVÉ - opevnené hradisko
z mladšej doby kamennej,
- nachádza sa v blízkosti Piešť'an,
- sídlili tu Moravania - KOSTOLEC.

Veľkomoravská spoločnosť
Mestský park 5
CS — 921 01 PIEŠŤANY

Rekonštrukcia palisádovej ohrady a brány

ARS COLLECTIONS
Sadová 17
Tel.: (0838) 284 39
CS — 921 01 PIEŠŤANY

KOSTOLEC DUCOVÉ —
NÁRODNÁ KULTÚRNA PAMIATKA
Z OBDOBIA VEĽKEJ MORAVY

ZSF 18

E

EDEN - hotel, postavili ho Winterovci.

*ELEKTRÁREŇ - obecná - 9.11.1905,
začala fungovať od 28.8.1906.*

*ERBAN RÓBERT - kanoista, slovenský
reprezentant.*

ERBANOVÁ MARCELA - kanoistika,
reprezentantka SR, sestra Róberta.

ERDŐDY JOZEF - gróf, majiteľ
Piešťan,

- zakladateľ skutočných piešťanských
kúpeľov,

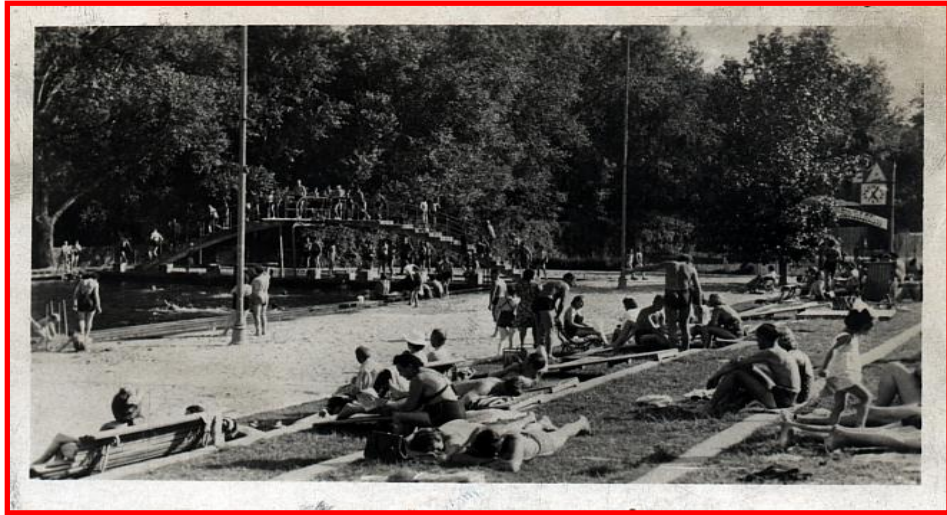
- dal vyhotoviť prvý územný plán
kúpeľnej osady „Badort Piest'jan“,

- v 19.stor. vybudoval hostinec
v osade Teplice.

ESTRÁDA - hudobný pavilón, ktorý
bol v minulosti postavený grófom
Františkom Erdödym.

„EVA“ - termálne kúpalisko, ktoré
vybudoval v r.1933 -34 L. Winter.

EXOTICKÉ RASTLINY - na 5 ha
odvodnenej plochy kúpeľného ostrova
začali záhradníci grófa J. Erdödyho
už pred 200
rokmi
vysádzať
exotické

rastliny

a dreviny, ako napr. paulónia plstnatá,

gledícia   *trojtrňová,*   *jedľa*
Nordmanova,   *kalikant*   *kvetnatý,*
bambusy.

F

FILM - 1. film o Piešť'anoch - dokument vznikol v r. 1916.

„FONTÁNA“ - kultúrno - spoločenské centrum, ktorého správcom je Mestské kultúrne stredisko mesta Piešť'any

- pôvodne kino „Moskva“, ktoré začalo premietat' 15.12.1951, po r.1989 premenované na kino Fontána,

- dnes sa tu nachádzajú okrem kina i galerijné priestory.

FORGÁČ ADAM - gróf, v r. 1656 mu patrili Piešť'any.

FORGÁČ ŠTEFAN - patrili mu Piešť'any, r. 1708 mu ich dal cisár Jozef I. zhabat' - všetky majetky.

FRANTIŠKOVE KÚPELE - v r. 1898 ich slávnostne otvorila kňažná Izabela, manželka kniežat'a Fridricha,
- dal

ich

*postavit' Winter a pri otvorení dostal
rytiersky rád,
- nachádzali sa za vstupom na Kúpeľný
ostrov, oproti Thermii Palace, neskôr
boli asanované.*

FRAUENFELD - zememerač z Viedne,
ktorý vyhotovil prvý územný plán
kúpeľnej osady na objednávku grófa
Erdödyho.

G

GAJDOŠ FRANTIŠEK - docent, maliar, autor detailnej výzdoby kúpeľného komplexu Balnea.

GINKO DVOJLALOČNÉ /GINKIO BILOBA/ - vzácna drevina, strom, ktorý rastie pri jazierkach a pri hoteli Leier, má liečivé účinky, zvláštny tvar listov / srdiečko /.

GOLF - najstarší golfový klub na Slovensku vznikol v Piešť'anoch v r.1913,
- 1.golfové ihrisko bolo na Kúpeľ'nom ostrove,

- znova vybudované a otvorené
v r.2004.

GOTICKÝ KLÁŠTOR - najstaršia
stavba mesta, datuje sa do 1.tretiny
14.storočia, do doby panovania
uhorského kráľa Karola Roberta
z Anjou,

- vraj ho vlastnil mocný stredoveký
bojový križiacky rád templárov, alebo
liečiteľský rád johanitov, má
i kamennú studňu, ktorá je vraj
zázračná.

**GYMNÁZIUM PIERRA de
COUBERTINA**- bývalá štátna
meštianska škola, otvorená v r. 1919, -
od 1.9.1926 je to dnešné gymnázium.

H

HARING VOJTO, PhDr. PhD. -
psychológ, pedagóg, karikaturista,
výtvarník, publicista, humorista,
ochotník.

HARMONY - hudobný pavilón v parku
na Kúpeľnom ostrove, kde sa
poriadajú koncerty a vystúpenia pre
pacientov.

HASIČSKÝ ZBOR - 1. vznikol
15.8.1882,
- šľachtičná Mária Očkayová darovala
striekačku, pozemok a zástavu.

HISTÓRIA PIEŠŤAN v publikáciách balneologického múzea -

- r.1992 - Ján Šípoš : Piešťany v premenách vekov,
- r.1837 - F. E. Scherer : Horúce pramene a kúpele Piešťan,
- L. Winter : Spomienky na Piešťany,
- r.2002 - V. Haring : Rok v starých Piešťanoch,
- Martin Ferdinand Marschall : O Piešťanoch a piešťanských kúpeľoch.

HOSPIC Matky Božej v Piešťanoch- občianske združenie pre ťažko chorých a umierajúcich.

HOTELOVÁ AKADÉMIA L'UDOVÍTA WINTERA - stredná škola pomenovaná na počesť L'udovíta Wintera, zakladateľa kúpeľov v r.1998,

- otvorená bola 1.10.1943, mala 2 oddelenia - čašníctvo a kuchárstvo a hotelovo - technické, bola to jediná škola svojho druhu v republike.

HRÁDZA NA VÁHU - začala sa budovať v r. 1930.

HUNT - POZNANOVCI - šľachtický rod, po r. 1263 boli Piešťany ich majetok.

CH

*CHMELO KORNEL,
MUDr. /1917- 1996/ -*

*vynikajúci detský lekár,
primár, pedagóg,*

- v Piešťanoch pôsobil od r.1969,

*- vďaka nemu sa znížila
novorodenecká a dojčenská úmrtnosť,*

*- zachránil veľa životov / nedá mi
nespomenúť, že i môj a môjho syna/,
bol to obetavý človek, ktorý dôsledne
plnil Hippokratovu prísahu a prišiel*

*ihneď v prípade potreby k chorému
dieťaťu aj v neskorých nočných
hodinách, i napriek tomu, že mal od
r.1942 / na Kaukaze bol vážne ranený/
amputovanú dolnú končatinu,*

- čestné občianstvo získal v r.1999 in memoriam za humánny prístup k ľuďom a všestrannú starostlivosť o človeka.

CHTELNICA - 2. najväčšia obec nášho okresu,

- 1.písomná zmienka z r.1208 - 1209,

- názvy : Wytelnize, Uitunche, Vitencia, Tynicze, Chtelnicz, Telnicz.

I

ICM - Informačné centrum mladých Piešťany, poskytuje mladým ľuďom vo veku 14 - 26 rokov bližší prístup k informáciám a podporuje ich sebarealizáciu v oblasti kultúrnych, športových a voľnočasových aktivít,
- nachádza sa v Mestskej knižnici.

INFANTERISTI - ľudia, ktorí vozili kúpeľných hostí vo vozíku,
- vozíky boli špecialitou piešťanských

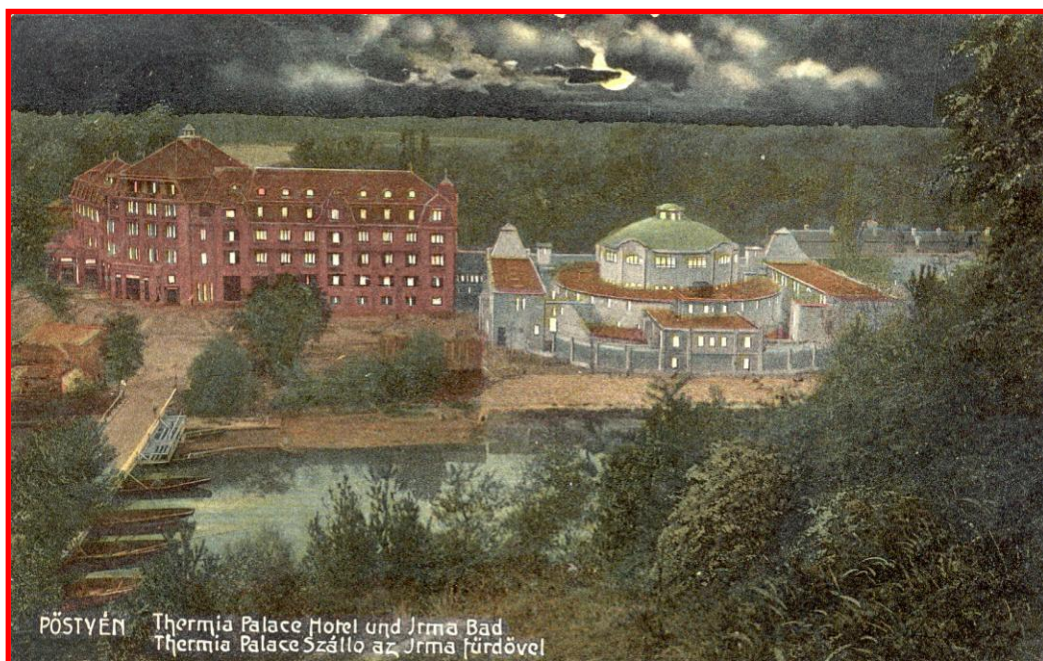
kúpeľov, vznikli na podnet dr. F. Scherera od r.1850 na prevoz pacientov, ktoré ich mali chrániť pred nepriazňou počasia pri ich prevoze na Kúpeľný ostrov, zanikli r.1935 nástupom omnibusov.

Vzadu je infanteristický vozík.

IRMA - súčasť komplexu Thermia Palace a kúpele Irma,
- postavená v r.1912 v secesnom štýle,

*- pomenovaná podľa Irmy Erdödyovej,
manželky majiteľa kúpeľov / majiteľ
kúpeľov František Xaver Erdödy*

*a žena Helena, pôvodom bavorská
grófka, páni Hlohovského zámku, mali
syna Imricha, ten sa v r.1881 ako 27 -
ročný oženil s Irmou Migazziovou,
dcérou zemepána zo Zlatých Moraviec
/, s ňou sa Ľudovít Winter dohodol, že
vystavia nové liečebné pavilóny*

v secesnom slohu a jeden nazve jej menom,

- slávnostne pokrstená v r.1912,

- najväčší bazén v tom čase bol a aj dodnes je, bazén - bahnisko, bol vybudovaný priamo nad vývermi prameňov termálnej vody, dno tvorí nános liečivého bahna,

- nachádza sa tu aj bazén s termálnou vodou - zrkadlisko.

J

JACZOVÁ EVA - TEPLÁ - baletná umelkyňa, pedagogička, sólistka baletu SND, narodila sa v Piešťanoch 31.1.1920.

JALTA- v minulosti sa volala **EXCELSIOR**, kúpeľný hotel, postavený za Winterovcov.

JARMOKY v Piešťanoch - od panovníka výsada, ktorú dostala obec Piešťany,

- V Prostonárodnom kalendári z r.1933 sú termíny uskutočňovania v Piešťanoch : Piešťany, Nitrianska župa, pondelky v týždňoch, kedy je

*Mateja, Vincenta, Jána Nepomúckeho,
Petra a Pavla, Štefana, Michala, Všetich
Svätých a Lucie v nasledujúcu stredu
sa uskutoční jarmok výkladný / za
rímskokat. kostolom/
- zanikli po II. sv. vojne.*

JAZIERKA - nachádzajú sa na
Kúpeľnom ostrove,
- sú pokryté leknami a krásnou
Victoriou, žijú tu korytnačky
a okrasné druhy rýb.

K

KAJLICH AUREL - akademický maliar, grafik a ilustrátor,
- v r. 1941 navrhol 50 Ks bankovku a 500 Ks bankovku.

KANTÍNA - postavená v r. 1923 podľa projektov F. Wimmera a A. Szonyiho.

KAPLNKA PRI MOSTE - bola postavená v r. 1760.

KAROL ROBERT Z ANJOU - uhorský kráľ, 1316 - 1321 majiteľ Piešťan.

KELTI - keltské kmene - koniec 2.stor.pred n. l., mladšia doba železná - laténska, privandrovalci, prvý historicky staroveký národ, osídlili územie Piešťan, kmene Bójov a Kotínov.

KEVAN KAROL - najstarší slovenský otužilec, 80-ročný.

KISCH EGON ERWIN - / 1885 - 1948/, redaktor, navštívil Piešťany.

KNIEŽACIE HROBY - z ml. doby rímskej, 3.-začiatok 4.stor.n.l., r.1933 a 1939, objavené pri ťažbe hlíny, bronzové a strieborné predmety.

KOČÍN - 1.písomná zmienka z r. 1436,
- obec pri Piešťanoch,
- názvy : „fluvium Kochyn“, Kotlyn, Koklyn, Koscin, Kočín - Lančár.

KOLNÍKOVÁ KATARÍNA - členka Radošinského naivného divadla,
- pochádzala z Radošiny,
- vynikajúca slovenská herečka, ktorá sa chodila do Piešťan liečiť,
- zomrela v roku 2006.

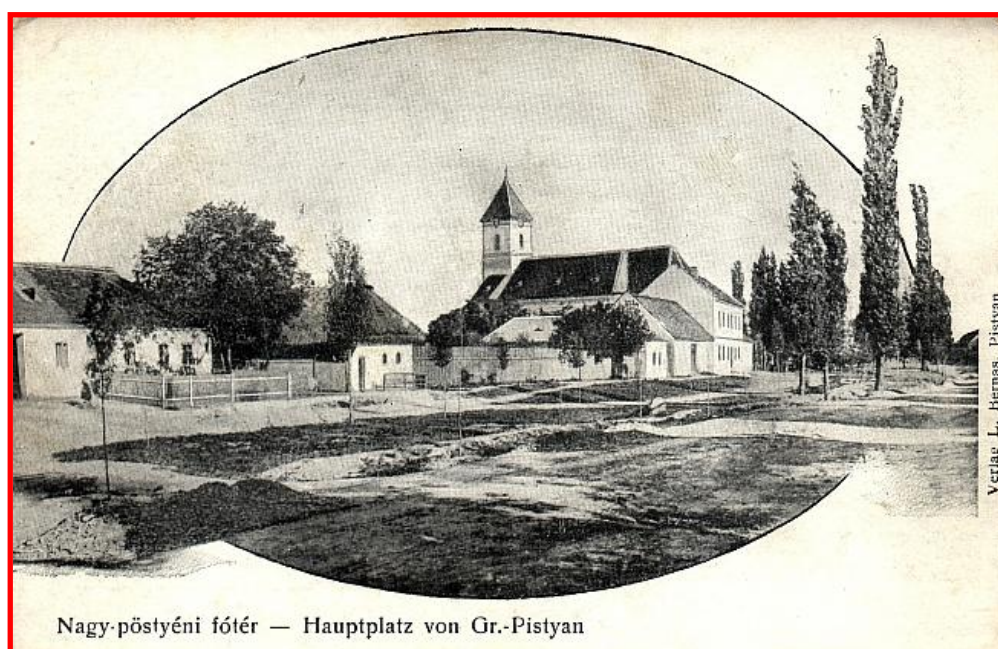
***KOLONÁDOVÝ MOST** - 1930 - 1933,
projektant Emil Belluš,
- na moste umiestnili lepty do skla : „
Piesne Detvy“ a „Na salaši“ podľa
akademického maliara Benku,
- spája mestskú časť s Kúpeľným
ostrovom.*

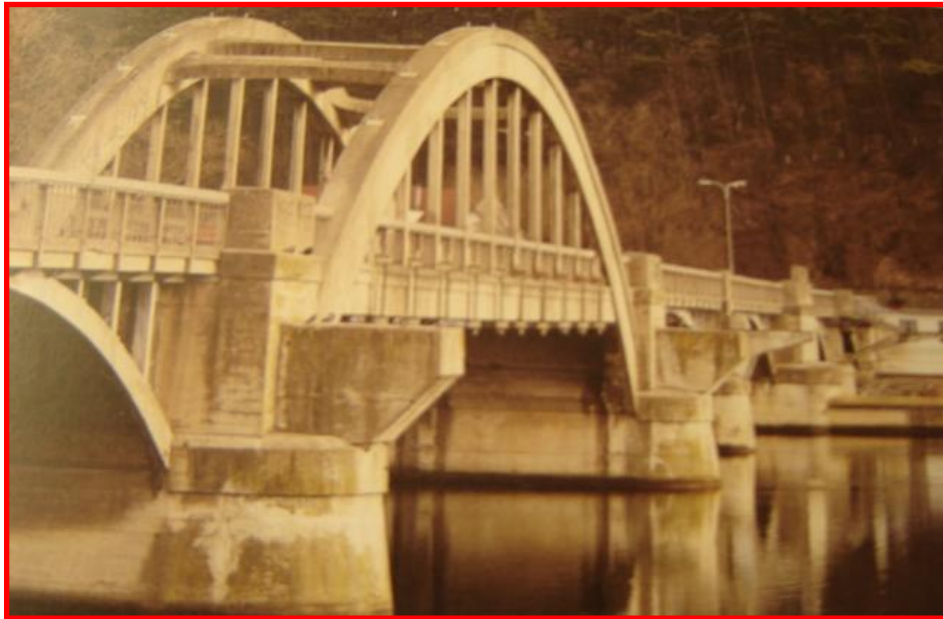
KOMADEL L'UDOVÍT - MUDr. -
plavec, štartoval na 1. povojnovej
olympiáde v r. 1948.

KOMINÁR - reštaurácia, v minulosti
hostinec, ktorý bol v centre mesta, na
dnešnej Nitrianskej ulici,
- poznali ho všetci starí Piešťanci.

KOSTOL SV. ŠTEFANA - s farou
existoval v Piešťanoch od 11.stor.
v lokalite „Starý kláštor“.

KRAJINSKÝ MOST - 27.1.1930 bol položený základný kameň, v prevádzke je od 1.1.1932.

KRAMÁRIK MILAN, Phdr. - generálny riaditeľ SLKP, a.s.

KRASKO IVAN - národný umelec, vlastným menom Ján Botto,
- r.1943 sa prisťahoval do Piešťan,

- pomenovaná po ňom Pamätná izba Ivana Krasku, ktorá zachytáva fragmenty z jeho života.

KRČMÁR CTIBOR - akademický maliar, krajinkár, pôsobil na L'ŠU v Piešť'anoch.

KRŠŤÁLOVEC - potôčik, dnes už zaniknutý, ktorý tiekol pred Kursalónom,
- pred 1.sv. vojnou sa tu konali benátske noci.

KRUPA VLADIMÍR PhDr. - riaditeľ Balneologického múzea v Piešť'anoch.

KUKORELLI L'UDOVÍT - npor. -
24.11.1944 zastrelený,

- piešťanský letec, veliteľ jednotky
ČAPAJEV.

KULTÚRNE STREDISKO -
v minulosti KaSS - Kultúrne
a spoločenské stredisko, existovalo
od r.1958, predchodca dnešného
MsKS - Malá scéna.

KURSALON - KÚPEĽNÁ DVORANA -
prvá winterovská budova v kúpeľoch,
otvorená v r. 1894,
- najväčšia zachovaná budova
z 19.storočia v Piešťanoch,
- má zachovanú bohatú pôvodnú
plastickú výzdobu exteriéru,
najbohatšiu spomedzi všetkých budov
v Piešťanoch,

- niekdajšie spoločenské centrum kúpeľov,
- najstaršia fotografia budovy je z r.1895 a nachádza sa v zbierke

Balneologického múzea, ktoré v tejto budove sídli,

- za 1.republiky sa v jeho kasíne stretávala vtedajšia smotánka - minister zahraničných vecí ČSR - Ján Masaryk. Kasíno malo pozlátené žetóny s českým textom . „Kasíno v Piešť'anech“.

KÚPELE - piešťanské liečivé pramene objavili rímski vojaci pred takmer dvetisíc rokmi,

- od r. 2002 vlastní 67 percent akcií skupina Danubius Hotels Group patriaca britskej spoločnosti CP Holdings.

KÚPEL'NÉ OBLÁTKY - majú v našom meste bohatú tradíciu,
- vyrába fy. Roxana - vyše 40 druhov.

L

- LABUŤ VEĽKÁ** - /Gygnus obr/ - pôvod z Nemecka,
- prvýkrát sa v Piešťanoch objavila na Slňave v r. 1963,
- typický symbol nášho mesta.

*LACKO
LUKÁŠ*

*-
tenista,
reprezentant
Slovenska,
rodák
z Piešťan
a bývalý žiak
našej školy,*

*najväčší súčasný talent piešťanského
tenisu,*

*- trénuje v Národnom tenisovom
centre slovenskej reprezentácie
v Bratislave, hráč TK Kúpele Piešťany,*

*- je v prvej svetovej desiatke medzi
dorastencami,*

*- najúspešnejší športovec Piešťan
v r.2005.*

*LAPÁROVÁ MÁRIA - nar.7.8.1898,
zomrela 11.10.2004 ako najstaršia*

*obyvateľka Piešťan v histórii, vo veku
106 rokov.*

*LEIER - hotel, volal sa i VICTORIA
REGIA, voľakedajšia
VILLA TŮKORY,
postavený okolo
19.stor.*

LENOCH LUDOVÍT - fotograf, žijúci v Piešťanoch, zachytáva ich život na rôznych akciách.

LETECKÁ DOPRAVA - prvá bola z Bratislavy do Piešťan v r. 1935, neskôr z Piešťan do Bukurešti - r. 1937.

LIPA - hotel, niekdajšia dominanta nášho mesta, dnes schátraný,
- tak ako Slovan, je „ozdobou“ nášho mesta.

LÖGER VILA - secesná budova, postavená v r. 1890, dnes je to budova internátu SPŠE,
Pri Kolonádovom moste.

LÚKA - obec v okrese Piešťany,

- 1. písomná zmienka z r. 1246,

- názvy : Réthy, Rety, Luka, Vágluka,
Lúka nad Váhom,

- je tu kaštieľ rodiny Medňanských,

- závod Coca - Cola.

M

MAGNÓLIA - Interhotel , postavený
v r.1968, poskytuje rehabilitačné
pobyty,

- strom,
zdobí
mesto.

ktorý
naše

MARCUS - výletná loď od r. 1993.

MAŤAŠ PAVOL - kanoistika,
- najúspešnejší športovec Piešťan
v r.2003.

MÁRIA TERÉZIA - vojvodkyňa
z Parmy, v septembri 1918 prišla do
Piešťan na oficiálnu návštevu.

MEDEK MILAN, ThDr. - bývalý dekan
rímsko-katolíckej fary, ktorý strávil
v Piešťanoch 27 rokov,
- čestný občan nášho mesta - r.1997.

MESTSKÁ KNIŽNICA - oddelenia pre dospelých, deti, internetové stredisko, besedy, výstavy.

MESTSKÁ KRONIKA - založená bola 1.7.1933, prvým zapisovateľom bol dr. Arpád Straka, dnes Ing. Alexander Murín.

MESTSKÝ ÚRAD - sídli na Námestí SNP,
- stojí od 2.1.1929 - bývalý Obecný úrad,

- stál na bývalom Komenského námestí,
- postavila ho firma Vilém Korbelka a spol. Max Wasservogel.

MINISTERSTVO VNÚTRA -
3.10.1940 sa ujalo správy kúpeľov
a Winter bol z mesta vyhostený.

MODROVKA - obec v okrese
Piešťany,
- 1. písomná zmienka z r. 1348,
- názvy : Alia Madro.

MODROVÁ - podhorská obec v okrese
Piešťany, vstup na Bezovec,
- 1. písomná zmienka z r. 1157,
- názvy : Nagy Modro, Gros Modro,
Welka Modrova, Welka Modrovka,

- vyviera tu minerálny prameň Kyselka,
- na vrchu Grinica je jaskyňa 45 m hlboká a 542 m dlhá, neprístupná ľuďom.

MORAVANY nad VÁHOM -
 archeologické náleziská z mladšej doby kamennej - mladého paleolitu,
 - obec v okrese Piešťany.

MORAVIANSKA

*najstaršia
ľudská
ženy
Slovenska,*

VENUŠA -

*známa
plastika
z územia
vyrezaná*

*z mamutieho kla, jej vek je 22 800
r.pr.n.l.*

*- vyoral ju náhodne moraviansky
roľník Štefan Hulman - Petrech na
prelome 20 - tých a 30 - tých rokov
20.storočia. Od neho ju získal
kúpeľný host', sudetský továrnik*

Berhardt Germann z Hostinného pri Trutnove. Od neho zasa nemecký archeológ Lothar Ferenz Zotz, ktorý v r.1940 - 43 uskutočnil v Moravanoch n. Váhom archeologický výskum. Odniesol si ju do Nemecka. Až v r.1967 sa vďaka pátraniu významného slovenského archeológa Prof. Juraja Bárta a jeho manželky Venuša z Moravian vrátila na Slovensko.

MORAVIANSKA VENUŠA - občianske združenie pre podporu kultúrnych a občianskych aktivít.

MORAVCOVÁ MARTINA - reprezentantka Slovenska v plávaní,
- účastníčka olympijských hier,

- *pokoriteľka vyše 160 slovenských rekordov,*
- *rodáčka*
- *z Piešťan,*
- *založila nadáciu*
: „ OZ Martina“,
s cieľom postaviť
nový plavecký
bazén,
- *čestná občianka*
mesta od r.2000,
- *najúspešnejšia športovkyňa r.2005.*

MOTOCYKEL - 1. motocykel bol v Piešťanoch v r. 1910 a vlastnil ho miestny optik Ferdinand Lach - značka PUCH.

***MŔTVE RAMENO** - časť Váhu, raj rybárov.*

***MsKS** - Mestské kultúrne stredisko - sídlo kultúrneho života Piešťan.*

***MUCHA ALFONS** - /1860 - 1939 / - akademický maliar, navštívil Piešťany, - pre Thermiu Palce vytvoril obraz : „ Bud' pozdravený prameň zdravia!“*

***„MUŠĽA“** - hudobný pavilón v parku, má pomenovanie i „HRÍB“, kde vystupujú rôzne kultúrne telesá*

*a konajú sa tam promenádne koncerty
počas letnej sezóny,
- vznikol v r. 1968.*

N

NAPOLEÓNSKE KÚPELE - začiatkom 19.storočia vybudoval gróf Jozef Erdödy,

- najstaršie kúpeľné objekty,

Napoleon I. - bazén

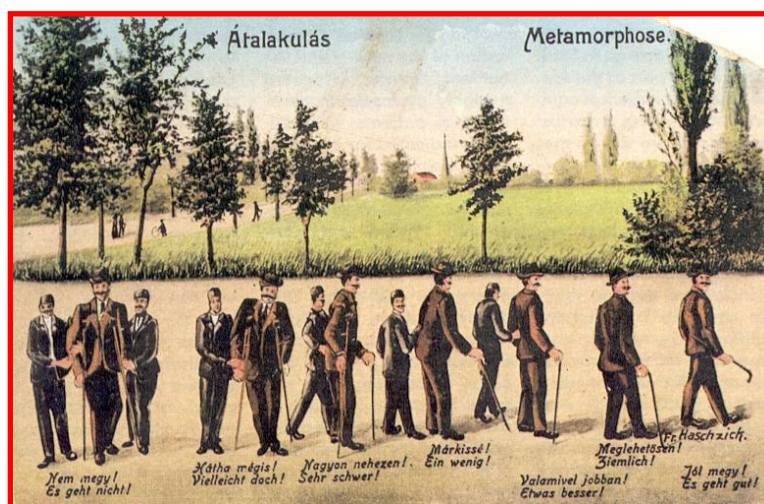
- vznikli ako potreba zastrešiť bazény a kúpacie jamy.

NÁRODNÉ KULTÚRNE PAMIATKY -
na území Piešťan je 37 objektov
zaradených,
- medzi ne patria umelecké pamiatky,
sakrálne pamiatky, civilné stavby,
technické pamiatky, parky a záhrady,
- väčšina je v Pamiatkovej zóne
Piešťan - bola vyhlásená v r.1991.

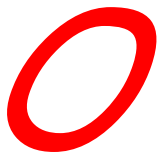
NÁVŠTEVY V PIEŠŤANOCH -

- uhorský kráľ Matej Korvín,
predstavitelia vysokej šľachty -
uhorskí palatíni - Tomáš Nádašdy,
Štefan Illešházy, kardinál Peter

Pazmáň boli v našom meste už v stredoveku.

NOVÁ LEHOTA - obec v okrese
Piešťany, podhorská, najvýchodnejšia,
- 1. písomná zmienka z r. 1348,
- názvy : *Lehota, Wylehota.*

OSVALDÍKOVÁ OL'GA - učiteľka
tanečného odboru ZUŠ, i napriek
vysokému veku stále učí,
v r.2006 bola ocenená na podujatí :
„Pedagógovia na ktorých sa
nezabúda.“

OROL - telovýchovná organizácia,
ktorá vznikla v r. 1921.

P

PAULOVICH EMIL - akademický maliar.

PANVITA - firma, ktorú založil v máji 1945 L. Winter po príchode z koncentračného tábora,
- vyrábala detskú výživu - BAMBO, DADO, SILOPAN a BB- puding,
- v r. 1948 bola znárodnená.

PÁRNICKÝ STANISLAV - 11.4.1945 sa narodil v Piešťanoch,
- režisér slov. televízie.

PÁVY - typický vták pre mesto Piešťany v minulosti,

- uvádzal sa na pohľadniciach, ako symbol mesta,
- žil na Kúpeľnom ostrove,
- pre nepríjemný škrekot, ktorý prekážal niektorým pacientom ho odstránili z nášho mesta.

PIEŠŤANY - naše mesto, mesto v srdci Európy, od 21.10.1945,
- osídlenie nášho kúpeľného mesta a jeho okolia siaha až do dávneho praveku,

- prvá písomná zmienka pochádza
spred 890 rokov v dokumente
nazvanom Zoborská listina,

- prvá knižná správa o kúpeľoch, o
„najliečivejších v Uhorsku“ : Juraj
Werner : „ O podivuhodných vodách
Uhorska“, vydaná v r.1549 v Bazileji,

- r.1720 Piešťany spolu s hlohovským
panstvom

daru Juraj

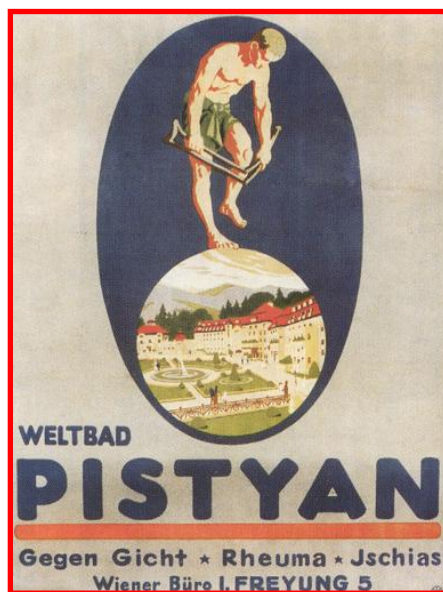
- kúpele

za čias

Aurélia

rímski

- názvy

dostal do
Erdödy,

využívali už

Marca

ranení

vojaci,

Piešťan

v minulosti : Pescan, Pekchen, Possen,
Pechen, Pestien, Pestyén, Pestyén,
Pesthyen, Piesthen, Pestiie, Pyšten,
Péstin, Pöstény, Pusteny, Pösthenium,

*Piesthan, Pischtan, Pisstény, Püstin,
Piessczany, Püschtin, Piečany, Teplicz,
Teplicze, Pöstény, Püstény, Püchtin,
Pjessčany, Pěsst'any, Pöstyén,
Pöstyény, Pistyan, Pistyán, Piestyan,
Píšt'any, Pystjan, Pystyan, Pystyán,
r.1922 - Piešt'any.*

PIEŠŤANSKÝ TÝŽDEŇ - noviny,
ktoré vychádzajú týždenne od r. 1991.

PETROSJAN, MAGAG UNANOVICĎ -
čestný občan nášho mesta, prvý
sovietsky vojak, ktorý 4.4.1945
vstúpil na pôdu Piešt'an, organizoval
besedy so žiakmi.

*PIC - Piešťanské informačné centrum
- nové stredisko MsK, sídli na
Pribinovej ulici.*

*PLAVECKÝ KLUB - založený bol v r.
1934 v hoteli Slovan.*

*PLTNÍCTVO - na Váhu, patrí
k atrakciám počas letnej sezóny,*

-

patrí k najstarším druhom prepravy,

- prvý skúšobný splav bol v r.1992, plavba plťou v dĺžke 9 km trvá asi 2 hodiny.

PLULÍK VLADIMÍR - /1963/ - vrcholový športovec, horolezec, - v r.1998 pokoril najvyššiu horu sveta Mount Everest / 8848 m.n.m./ bez kyslíkového prístroja.

POLLÁK LADISLAV L'UDOVÍT - /1912 - 2002/ - sochár, jeho diela zdobia park.

POSAR JURAJ - nájomca Piešť'an v r. 1489 - 1568.

POVAŽSKÁ ŽELEZNICA - do Piešť'an bola zavedená 1.6.1876

- 2.6.1889 - železničná preprava medzi Trnavou a Novým Mestom nad Váhom.

POVEŠŤ O DIEVČENSKEJ STUDNI V PIEŠŤANOCH - napísal ju maliar a spisovateľ Alojz Mednyanský.

POVOJA - folklórny súbor.

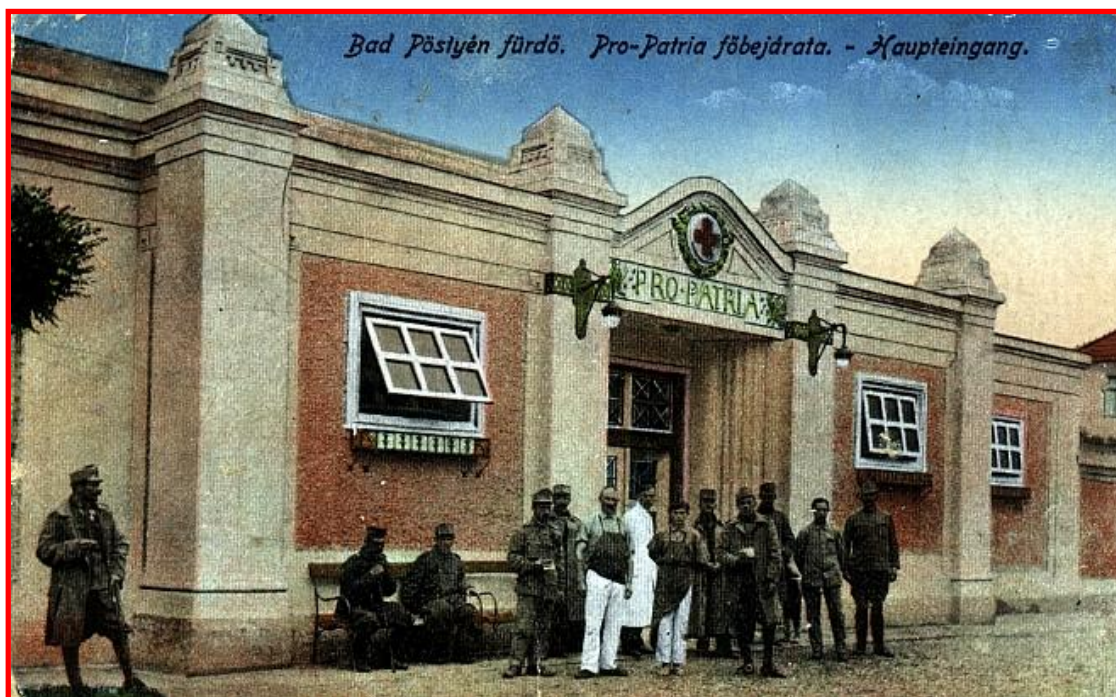
PRANIER - STĹP HANBY - postavený v r. 1830, v starých

Piešťanoch pri kostole, priväzovali k nemu previnilcov - zlodejov a p.

PRO PATRIA - liečebný dom, otvorený v marci 1916, postavený podľa projektov A.Hegedüsa a H. Böhma, v r. 1929 pristavili k nej Cyrilov dvor, dnes VÚRCH - I. -starý, - počas vojny sa tu liečili vojaci.

R

RATNOVSKÁ ZÁTOKA - stredisko vodných športov na jazere Slňava, napr. vodné lyžovanie, vlek.

REMEK VLADIMÍR - major, 1.kozmonaut ČSSR, v r. 1978 navštívil Piešťany.

REUMA, REUMATIZMUS - choroby, ktoré sa liečia v Piešťanoch,
- Liga proti reumatizmu - NÚRCH.

RIADITEL'STVO KÚPEĽOV - bývalý hotel Metropol,
- na Winterovej ulici,

- v súčasnej dobe prest'ahované na Kúpeľný ostrov, vedľa Pro Patrie.

RIAPOŠ JÁN - stolný tenista,
slovenský reprezentant medzi
postihnutými športovcami,
viacnásobný majster Európy,
reprezentant ŠKV Kúpele Piešťany
a najúspešnejší športovec r.2005.

RIMANIA - v r. 179 n. l. prechádzali cez Piešťany / 855 mužov/ smerom na trenčianske Laugarício s veliteľom Marcusom Valériusom Maximiánusom.

RÍMSKI OBCHODNÍCI - nálezy rím. mincí z okolia Piešťan,
- rímske výrobky - hlinená vázička a lampička, nájdené na Banke.

RÍMSKA MEDENÁ MINCA cisára Antónia - v 19.stor. bola nájdená v rieke Váh pri piešťanských kúpeľoch brnenským úradníkom Prochaskom, zachoval sa o nej len dobový záznam,
- svedčí o pobyte Rimanov na území nášho mesta.

RUBIK ERNŐ st., Ing. - významný uhorský maďarský letecký konštruktér, otec autora slávnej Rubikovej kocky rovnakého mena sa narodil 27.11.1910 na terajšej Bratislavskej ceste č.12.

RUTTKAY ALEXANDER, Dr. - rodák z Piešťan,
- zaslúžil sa o výskum archeologických lokalít Starý kláštor, Banka, Moravany a Hubina.

**RUŽOVÝ MLYN -
RUŽENIN** - postavili ho Winterovci,
- je pomenovaný po dcére Františka Wintera / manželka Pavla Vereša/.

S

SÍRA - sírne bahno - základ liečivých účinkov vody piešťanských kúpeľov.

SLEZÁČEK JURAJ - prof. doc., riaditeľ a herec Divadla P. O.

Hviezdoslava,
dekan VŠMU,
riaditeľ činohry
SND /1977/ ,
piešťanský rodák.

SLEZÁČEK JÚLIUS, JUDr. - otec Juraja /1907 - 2002/,
- od r. 1949 žil v Piešťanoch.

SLNEČNICA - folklórny súbor.

SLNIEČKO alebo PUNTO A RYBACÉ HLAVY - hudobná skupina, zapísala sa do povedomia 23.12.1983, ako „úderný dedinský rock“.

***SLOVAN** - v minulosti Grand hotel
Ronai,*

*- v r.1909 ho kúpil Ľudovít Winter
a premenoval na Grand hotel Royal,*

- navrhol ho Adolf Oberländer

*- niekdajšia pýcha Piešťan, v ktorom
sa konali koncerty svetoznámych
umelcov - huslistu Jána Kubelíka,
speváka Fjodora Šaljapina, tenoristu
Richarda Taubera, koncertovali tu*

*viedenský filharmonici pod taktovkou
Herberta von Karajana, spievali tu aj
viedenský speváci,ovia,
- v dnešnej dobe patrí medzi najväčšie
„okrasy“ Piešťan, jeho chátranie trvá
viac ako 20 rokov,
- mohol by sa usilovať o grant
z fondov Európskej únie!*

SÍŇAVA - vodná nádrž, centrum
vodných športov.

SOCHA PIEŠŤANSKÝCH PARKOV -
od r. 1967 sa konali výstavy vo voľnej
prírode,
- podarilo sa ju v r. 2006 znovu
obnoviť.

SOKOL - telovýchovná organizácia,
vznikla v r. 1919.

STARÉ PIEŠŤANY - časť Piešťan
v okolí kostola sv. Štefana,
- v súčasnosti sem patrí i sídlisko
Sever, Bodona.

STODOLA IVAN - doc. Dr. /1888 -
1977/ - lekár a spisovateľ, žil
v Piešťanoch od r. 1954.

**STREDNÁ PRIEMYSELNÁ ŠKOLA
ELEKTROTECHNICKÁ** - dnes,
v minulosti tu bol Okresný úrad - r.
1936 - 1937,
- sídli na Nám.SNP.

STRIEBORNICA - folklórny súbor,
- jazero a prameň v blízkosti Piešť'an,
v Moravanoch nad Váhom.

STROM ROKA -
súťaž, ktorá sa koná
v rámci Dňa stromov
20.októbra

a Piešť'any sa do nej
zapájajú. V r.2003

súťažili dva topole čierne pri
kúpalisku Eva, ktoré sú d'alším
symbolom nášho mesta - dostali meno

*Ona a on, dosahujú výšku 11,3m
a obvod majú 600cm.*

SCHERER, FRANTIŠEK ERNEST -

*patrón našej školy, po ktorom nesie
čestný názov - Základná škola
F.E.Scherera,*

*- významný lekár, zakladateľ
modernej balneoterapie,*

*- vo svojich dielach opísal liečivé
účinky piešťanských žriadiel,*

- založil Vojenský kúpeľný ústav, ktorý poskytovanými metódami liečby pohybového aparátu, do dnešných dní navracia zdravie tisícom pacientov.

SCHIFFER VILIAM - výtvarník, medailér.

SCHLESINGER MIROSLAV - koordinátor a autor projektu : „S mládežou proti kriminalite“, venuje sa boju proti drogám, robí besedy pre žiakov na školách.

SCHULZ ANDREJ - /1929/ - jediný žijúci vnuk L. Wintera,
- v r.1949 sa musel so starým otcom vyst'ahovať z domu - Zeleného

stromu, odišli bývať do podnájmu v Bratislave,

- jeho matka Mária zomrela v koncentračnom tábore v rokoch II. sv. vojny.

STRITTMATEROVÁ EVA - nemecká poetka,

- napísala v r.1986 román : Máj v Piešťanoch, ktorý ešte v slovenčine nevyšiel!

Š

ŠINDELÁR ALEXANDER - /1888 - 1947/ - *národovec, politik, prekladateľ, katolícky kňaz,*
- *od r.1930 pôsobil v Piešť'anoch, do r.1938 bol starostom,*
- *spolu s Winterovcami sa zaslúžil o zvel'adenie Piešť'an, o opravu kostola a postavenie fary,*
- *zahynul tragicky - výstrelom z pištole neznámeho páchatel'a.*

ŠÍPOŠ JÁN, Ing. - /1924 - 1992 /
- *ekonóm, balneohistorik, vedúci LD Thermia Palace,*
- *publikoval články o Piešť'anoch.*

ŠKODÁČEK PAVOL, MUDr. - lekár
v kúpeľoch, predtým vo VKÚ.

ŠOŠOKA JOZEF DODO - /1943/ -
hudobník, podnikateľ, priekopník v hre
na bicích akustických nástrojoch,
- v r.2000 otvoril umeleckú kaviareň
Art Jazz Gallery, kde organizuje
kultúrne podujatia.

ŠVORC TEODOR, MUDr. - /1903 -
1994/ patrí medzi významné
osobnosti v dejinách Piešťan, chirurg.

T

„TAJUPLNÉ PRÍBEHY Z NÁŠHO MESTA“ - knižka, ktorú napísali žiaci našej školy a vyhrali s ňou v celoslovenskej súťaži . „Čarovný príbeh 2003“,

- obsahuje príbehy o našom meste, je ilustrovaná, nájdete v nej niečo o histórii nášho mesta, o našej škole, historické fotografie Piešťan, zábavné fotografie, barlolómača na starých plagátoch, naše fotografie,

- krstným otcom našej knihy sa stal 2.4.2003 pán primátor Ing. Remo Cicutto,

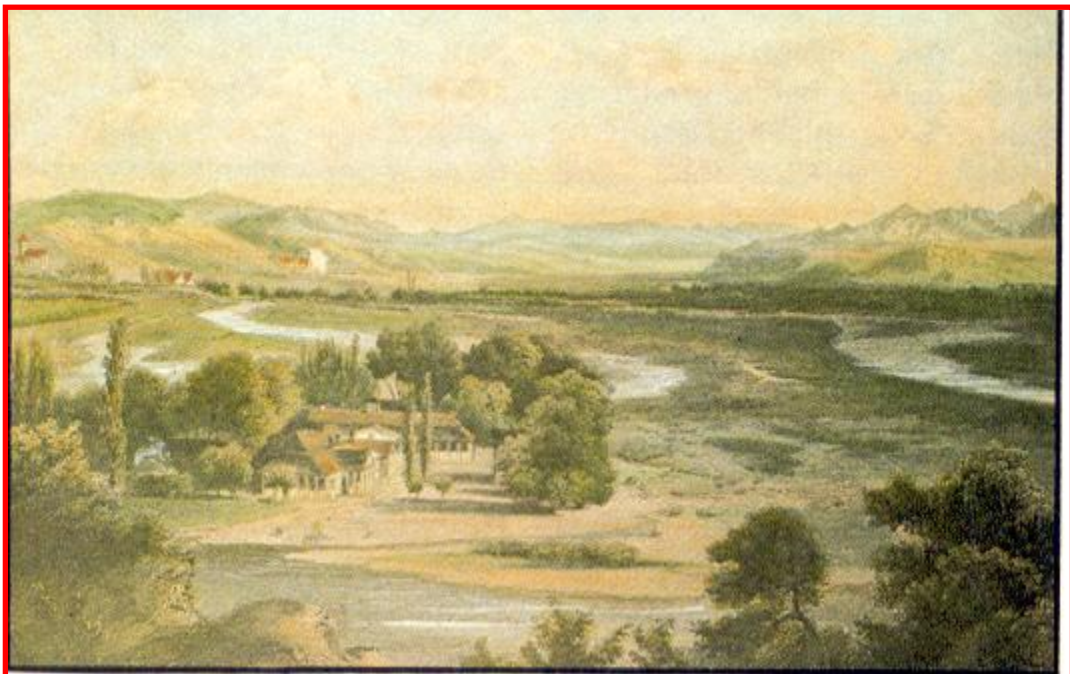
- nájsť ju môžete na našej škole,
v Mestskej knižnici a na Mestskom
úrade u pána primátora.

TATÁRSKY VPÁD - začiatkom r.1241
vtrhli do Uhorska tatárske vojská pod
vedením chánov Ordu a Pejdára,
- vyplienili a spustošili údolie Váhu.

TAUBER RICHARD - /1892 - 1948/,
slávny operný spevák, tenorista, liečil
sa v Piešťanoch 7x,
- koncertoval tu, býval v Thermii
Palace, usporiadal benefičný koncert
z vd'aky za jeho vyliečenie.

TENISOVÉ DVORCE - v r. 1932
slávnostné otvorenie za účasti gen.
Davisa, zakladateľa Davis Cupu.

TEPLICE - kúpeľná osada, ktorá sa
začala tvoriť po r.1599 - vznikla na
prameňoch na pravej strane Váhu,
bolo tu ubytovanie pre kúpeľných
hostí.

TERMÁLNA VODA - obsahuje sírovodík, vyviera z tektonických zlomov z hĺbky cca 2000 m, má teplotu pri prameni okolo 67 - 69 stupňov Celzia.

THERMA - stolová voda s etiketou barlolámača z r. 1914.

THERMIA PALACE - v r.1912 ju dal postaviť Ľudovít Winter,
- je to kúpeľný hotel,
- vďaka jej postaveniu mali kúpele najvyššiu predvojnovú návštevnosť - 16 860 hostí,
- postavená je v secesnom slohu, podľa projektov Ármina Hegedüsa a Henricha Böhma,

- v období pred 1. sv. vojnou a v medzivojnovom období Thermiu a Irmu navštívilo množstvo významných hostí : bulharský cár Ferdinand, herečka Henny Portenová, spevák Richard Taubner, nizám z Hadarabádu, vládca Bhopálu, sultán z Johor Bahru, maliar Alfons Mucha, herec Vlasta Burian, herečka Lilian Gishová, politici Ján Masaryk, Andrej Hlinka, Eduard Beneš s manželkou,

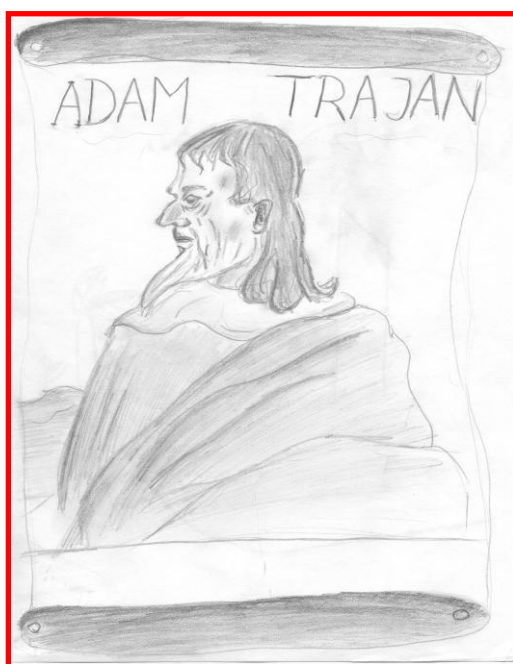
predseda vlády Dr.M.Hodža, predseda snemovne Jan Malzpetr, Dr. Engliš /guvernér Národni banky za I. ČSR /, kardinál Verrei, Prof. Karel Domin, Sir H. Deterdig - petrolejový kráľ a i.

Začiatkom februára 1917 sa tu stretli na rokovaní panovníci Centrálnych mocností : nemeč. cisár Wilhelm II., rakús. cisár. Karol I. a bulhar. cár Ferdinand I.

THURZOVCI - v r. 1524 - 1637
vlastnili Piešť'any.

TORKOŠ J. J. - prvý návrh na
*liečenie, aj popis kúpeľ'ov a prameňov
v Piešť'anoch, v r. 1732.*

TRAJAN - ADAM TRAJAN Z BEŠEŇOVA - významný básnik, v r.1642 napísal oslavnú báseň na piešť'anské kúpele : „*Saluberrimae Pistinienses thermae*“ = „Uzdravujúce piešť'anské kúpele“, obsahuje množstvo cenných informácií o Piešť'anoch, ktoré označuje ako mestečko, píše v nej o kúpeľoch a kúpeľnom živote, o najbližšom okolí a prírode,
- nápis sa nachádza na Kolonádnom moste.

ADAM TRAJAN - studňa, vybudovaná

na jednom
z prvých
termálnych
prameňov na
Kúpeľnom
ostrove,

pomenovaná na pamiatku A. Trajana za
oslavnú báseň.

- sídlisko, jedno z najnovších, na
ktorom sa nachádza naša škola.

- výletná loď, kotvila pri Kolonádovom
moste, plavby po jazere Sĺňava.

TURCI - r.1524 vpadli na územie
Uhorska,

- v r. 1530 vyplienili Piešťany, vypálili, odvliekli ľudí, ktorí hľadali u nás zdravie,
- ďalšie vpády : r. 1599 a 1663.

Ú

*ÚLJAKOVCI - grófi, r.1348 majitelia
Piešťan.*

*„ÚSMEV“ - materské centrum, ktoré
pomáha mladým mamičkám,
- konajú sa tu besedy, prednášky,
jazykové kurzy, hry pre deti, výlety,
aerobic atď.
- nachádza sa na ul.A.Hlinku.*

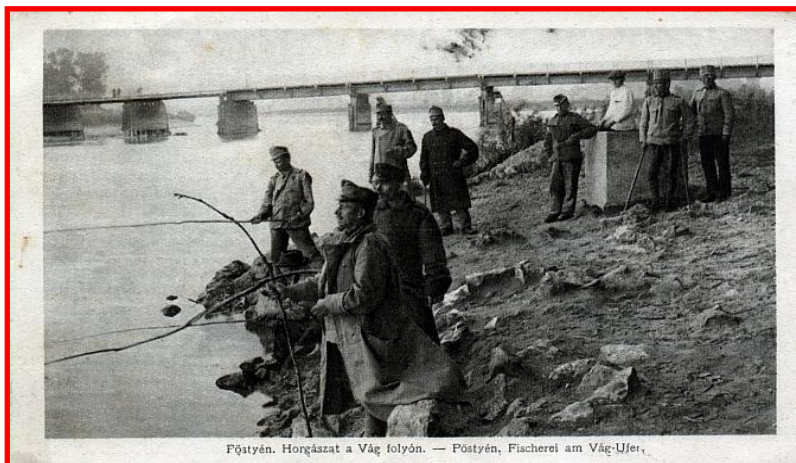
V

VAJDA JOZEF - slovenský herec,
rodák z Piešť'an.

VAJDA MARIÁN - tenista, Jozefov
brat.

VAVRO VALÉR - / 1911 - 1992/
akademický sochár, jeho diela zobia
Piešť'any.

VÁH - najdlhšia rieka Slovenska,
ktorá preteká naším mestom.

VENDER CARLO - čestný občan nášho mesta, podnikateľ z Talianska, tvorca taliansko - slovenskej spolupráce v oblasti kultúry,
- podporovateľ slovenskej hudby a tanca, súborov piešťanského speváckeho zboru Coro Laudamus, ktorý im sprostredkováva vystúpenia na Apeninskom polostrove,
- sponzor talianskeho súboru Coro Madalene, ktorý účinkováva v Thermii Palace.

VEREŠ PAVOL - /1878 - 1958/,
piešťanský lekár,
- v r.1918 sa oženil s Ruženou Winterovou,
- jeho meno nesie penzión Vereš na Winterovej ulici,

- mal syna Pavla /1922/ a vnuka Pavla /1955/ - známi piešťanskí lekári.

VICTORIA REGIA - VIKTÓRIA KRÁĽOVSKÁ - vodná ruža, kvitne len v noci, domov má na ostrove Guayana, - nachádza sa v jazierkach na Kúpeľnom ostrove, je to slovenská rarita,

- vo voľnej prírode je od r.1935 v Piešťanoch - 1.x

vypestovaná,
- meno má po kráľovnej Viktórii.

- festival kvetov , národná súťaž, ktorá sa každoročne koná

v Piešťanoch v aranžovaní a viazaní kvetov.

VILA DR. LISKU - časť balneologického múzea.

VILLA PESCAN - pôvodný názov Piešťan, ktorý sa uvádza v Zoborskej listine /kus kozľacej kože, pergamenu/,
- znamená v preklade : „osada ľudí žijúcich na piesčiniach“.

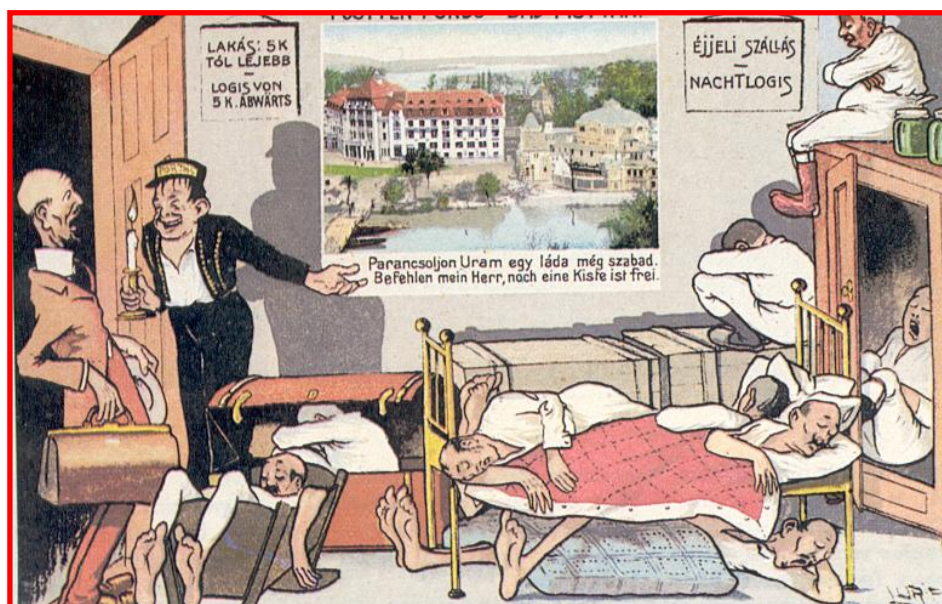
VRATISLAV JÁN VÁCLAV - majiteľ Piešťan v r. 1709 - 1715, v r. 1716 bol majiteľom jeho brat **FRANTIŠEK KAROL**.

VRÁBLOVÁ ZUZANA - vodné lyžovanie,

- najúspešnejšia športovkyňa nášho mesta v r.2003.

VRŠOK - miestna časť, tu žili najstarší obyvatelia obce.

VÝVESNÉ ŠTÍTY - pacienti sa mohli ubytovávať v nízkych domoch, hostincoch, ktoré boli označené štítkmi v osade Teplice, napr. : „K pižmovej mačke“, „K tigrovi“, „

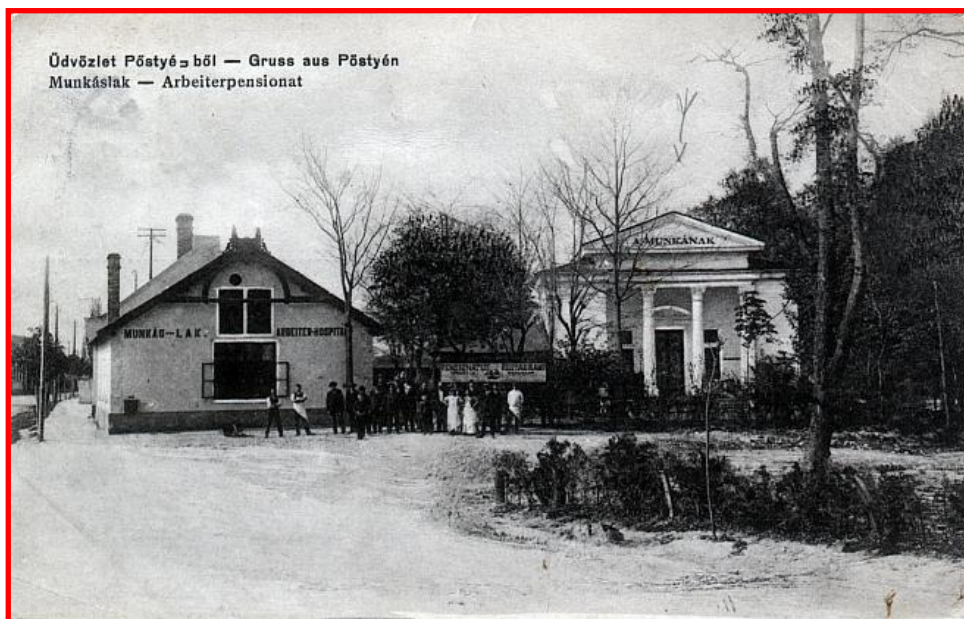

*K veľrybe" / dnešný Leier/, „K
jednorožcovi“, „K Merkúrovi“, „K
bielemu holubovi“ /Zelený strom/, „K
jeleňovi“, „U kačky“, „K base“, „U
Neptúna“, „K pštrosovi“, „K
dromedárovi“, „K veži“, „K záhrade“,
„U obrnenca“, „U opičiaka“ / dnešné
Riaditeľstvo SLKP/, „ U morskej
panny“.*

VZDUCHOLOŇ   MAGDEBURG   -
*17.8.1912 zosadla pred Thermou
Palce, štartovala na pretekoch
v Essene a za 19 hodín prekonala
vzdialenosť 820 km.*

W

WEISZ EDUARD, Dr. - v r. 1839 vznikol jeho pričinením pre robotníkov „robotnícky penzionát“, kde sa liečili robotníci,
- premenovali ho na **PRO LABORE** - robotnícky špitál - prvý v Uhorsku a v strednej Európe.

WINTER ALEXANDER - v r.1889 si prenajal Piešťanské kúpele, ktoré boli majetkom hlohovskej rodiny Erdödyovcov,

- prišiel zo Šiah, vtedy bol majiteľom skromného obchodu s textilným tovarom, podieľal sa na stavbe stoličných ciest, vystaval vlastnú tehelnú, vápenku a pílu,

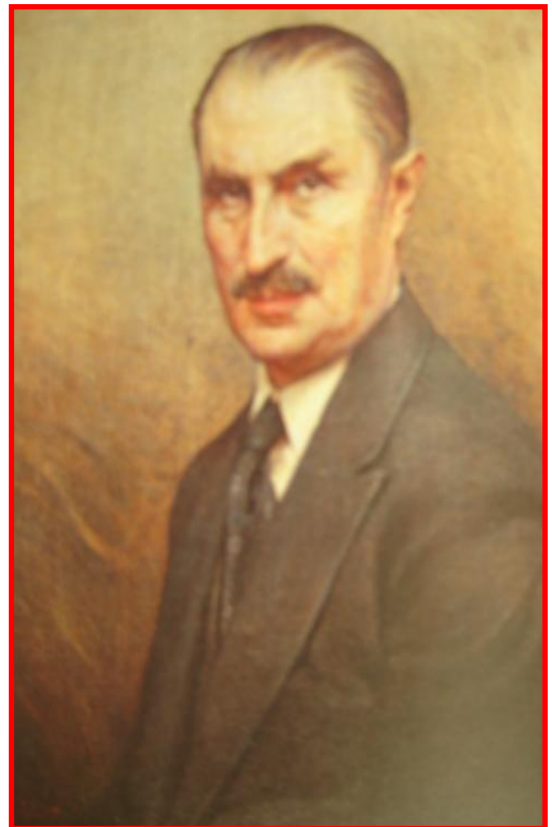
- po 30-ročnom podnikaní si usporil 200 000 forintov a za tie si prenajal kúpele,

- najstaršieho syna Františka poveril vedením podniku v Ipeľských Šahách a do Piešťan prišiel vo veku 53 rokov aj s 20-ročným synom Ľudovítom.

WINTER FRANTIŠEK - /Fülöp/- najstarší zo 4 detí Alexandra Wintera

/ 1868 - 1900/, manželka Leona, v r. 1902 sa s ňou oženil Ľudovít Winter.

WINTER IMRICH /1878 - 1943/ - do r. 1918 sa volal Ármin Winter,
- spoluzakladateľ slávy piešťanských kúpeľov,
brat Ľudovíta Wintera a syn Alexandra Wintera,
vybudoval zoologický kútik na Kúpeľnom ostrove,
- zriadil termálne jazierko s Victoriou regiou,
- pred I. sv. vojnou zriadil múzeum barlí v Irme a golfové ihrisko,

- v r.1928 založil múzeum a Piešťanskú muzeálnu spoločnosť,
- v r.1930 jazdecký klub, vydal spomienky venované bratovi Ľudovítovi,
- r.1934 vydal sprievodcu po múzeu v Piešťanoch,
- v r.1993 mu odhalili na jeho počesť na múzeu pamätnú plaketu.

WINTER ĽUDOVÍT / 1.11.1870-15.9.1968/ - podnikateľ, zakladateľ slávy kúpeľov, ktorý premenil malú obec Piešťany a provinčné kúpele na medzinárodné kúpeľné mesto,

- pomáhal otcovi ako mladý s vedením podniku - kúpeľov, prišiel sem v r.1890,

- po smrti otca v r.1909 prebral podnik,
- za jeho pôsobenia boli postavené významné budovy ako Robotnícky špitál, Kursalón - Kúpeľná dvorana /1894/, Kúpele Františka Jozefa /1898/, Pro Patria /1916/, Thermia Palace, Irma, liečebný dom Cyril /1929/, komplex Eden a Excelsior, dnešná Jalta / 1929/, reštaurácia Červená veža /1929/, termálne kúpalisko Eva /1934/, Ružový mlyn

*/1916/, bol otcom myšlienky výstavby
mestskej časti - Floreátu,
- vytvoril symbol - obchodnú značku
kúpeľov /logo/ - barlolámača,
- v r.1919 - 1935 bol predsedom Zväzu
slovenských kúpeľov,
- po skončení I.svetovej vojny sa
zaslúžil o zveladenie Piešťan, stavbu
mostov cez Váh - Krajinského
a Kolonádového, stavbu Obecného
domu /dnes mestský úrad/,
vybudovanie vodovodu a kanalizácie
atd.,
- jeho životným krédom bolo získať
Piešťanom svetové meno,
- bol prenasledovaný v časoch
2.sv.vojny a po r.1948 stratil rodinné
kúpeľné podniky, bol
v koncentračných táboroch,*

*22.12.1944 bol odtransportovaný do koncentračného tábora v Terezíne,
- na sklonku života napísal pamäti, kde dal celý rad návrhov a námetov na povznesenie kúpeľov,
- patril medzi najstarších občanov mesta, ktorého mali ľudia radi a volali ho „Winter Báci“, zomrel v Piešťanoch ako 98-ročný, pochovaný je na cintoríne na Bratislavskej ceste,
- v r.1898 bol vyznamenaný rytierskym krížom Radu Františka Jozefa,
- bez neho by Piešťany neboli Piešťanmi a vedenie mesta by si z jeho námetov malo vziať príklad a pokračovať v jeho šľapajach, aby sme nestagnovali vo vývoji nášho mesta, keď on toho za pár rokov*

*dokázal tak veľa a aby sme pokračovali v sláve Piešťan, až za hranicami Európy a neboli sme len „mŕtvym“ mestom, ako ho nazývajú mladí ľudia,
- v r.2002 získal Čestné občianstvo mesta in memoriam.*

WINTEROVA ULICA - hlavná ulica

*v centre kúpeľného mesta nesie meno
na počesť Ľudovíta Wintera od
1.1.1991.*

***XENODOCHIUM** - stredoveký útulok
pre chorých a chudobných z r. 1551,
- stál v lokalite gotického kláštora.*

Z

ZÁZRAČNÁ STUDŇA - historická pamiatka Piešťan,

- Detvianska ulica 14,
- má literárne a historické pozadie v spojitosti s existenciou pozostatkov starobylého gotického kláštora,
- je v blízkosti zrúcaním starého kostola sv. Štefana a kláštora,
- už v ranom stredoveku využívaná na liečenie hlavne očných chorôb,
- voda má iné zloženie, ako typická sírna piešťanská voda,
- bol tu prameň, ktorý A. Medňanský opisuje vo svojich dielach : „Malerische Reise auf dem Vaag

*lusses in Ungarn" /1826/ i
„Erzählungen, Sagen und Legenden
aus Ungarns Vorzeit" /1829/.*

ZELENÝ STROM - bývalá Vila Veres,
niekdajší dom majiteľa kúpeľov
Ľudovíta Wintera,
- od r. 1990 je na nej jeho pamätná
tabuľa,
- nachádza sa tu dnes detské
sanatórium pre deti s chorobami
pohybového aparátu.

ZOO - existovala
na Kúpeľnom
ostrove- zanikla
v r.1956 po 18
rokoch fungovania,
- nachádzala sa

v blízkosti Cyrilovho dvora / vedľa Pro Patrie/,

- vznikla pre potešenie kúpeľných hostí,

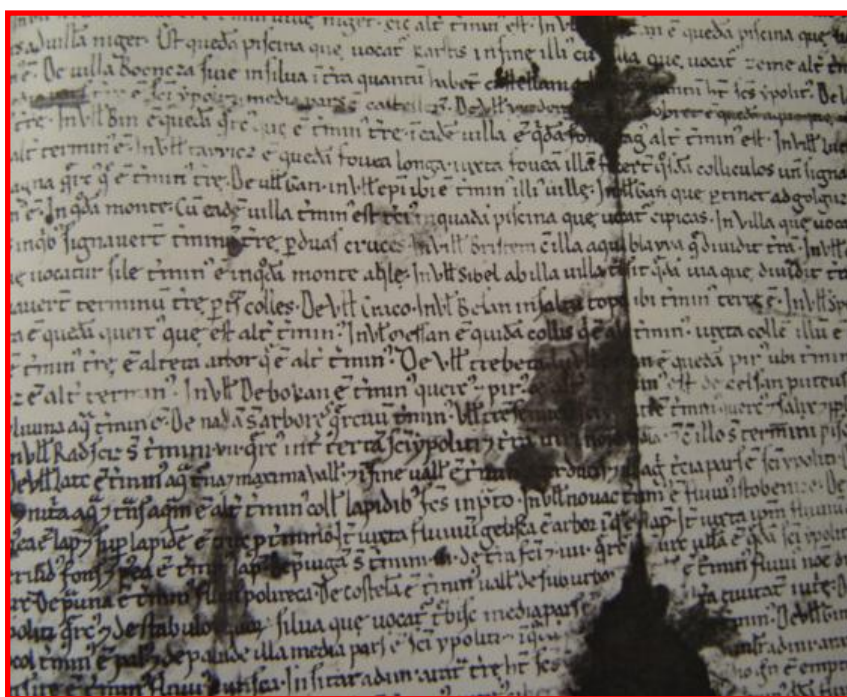
- boli tu exempláre vysokej zveri, vtáctva, jeleň Mišo, cicavce, plazy. Pávy žili voľne.

ZOBORSKÁ LISTINA - uhorského kráľa Kolomana I. z r.1113 - v nej sa nachádza prvá písomná zmienka o našom meste pod názvom „villa Pescan“,

- patrí medzi najstaršie zachované písomné dokumenty k dejinám Uhorska,

- uvedené je v nej, že osada Trebatice hraničí s chotárom susednej obce „villa Pescan“, čiže

dnešnými Piešť'anmi, chotárnu hranicu tvorila vtedy starobylá hruška, - Piešť'any boli kráľ'ovským majetkom, súčasťou hradného panstva hradu Bana.

ZRKADLIŠKO - bazén s vodou, ktorej teplota dosahuje 38 stupňov Celzia, - nachádza sa v komplexe Balnea Grand Splendid a Balnea Esplanade Palace.

Ž

ŽIGMUND ALEXANDER - balneológ,
kúpeľný lekár od r. 1883,
Autor práce o piešťanských kúpeľoch
a ich liečivých účinkoch : „ Die
Schwäfeltheme Piestyan“ / 1893/.

ŽITŇANSKÝ JAROSLAV - atlét, hod
diskom,
- účastník OH v Aténach.